

Nesramna prederznost pa je še to, da si domišljujete in svojite pravice našega milostivega duhovnega vladika ter obetate, kar menda dati ne morete, ako niste zavetnik ali patron kake fare v dozdevnem „nemškem kraljestvu.“

S. Robič.

Iz Istre 23. avg. — V 33. listu „Novic“ gosp. dopisatelj — ova — svetuje nam, kadar bomo nove poslance v isterski zbor volili, imamo dobro na to paziti, kako je kedaj in pa kako da šče zdaj tiček peva, ki ga voliti mislimo. Žalostna nam majka! tisti gosp. dopisatelj, hvala mu, nam daje toliko dober svēt, sam pa zoper njega ravna, priporočevaje nekatere možake zatiravce ne pa pospešitelje jezika. „Čast komur čast gré“. Gosp. Jurinac, moščeniski župnik, že poprej priporočen, je v resnici možak, komur je blagor domovine pri sercu. — Gledé gosp. barona Grimšiča, bivšega predsednika isterske kresije, bi mi to-le rekli: opravljaj je uradne visoke opravila dokaj let; za slovanstvo pa ni storil ne malo ne veliko; pod njegovim predsedništvom se je pollaščilo še mesto Paziu. — Coverlizza (Koverlica), res mu je majka Slovanka bila in ga slovanski moliti in Boga častiti učila; al pojdi zdaj mili dopisatelj — ova — v učilnice pod njegovim nadzorništvom! Glej, kako se z laščino davi nježna deca matere Slave. Čuj, Boga časti v jeziku, kterege večina jih niti ume niti razume. Nauk kristjanski, petje, slovnica itd. je talijanski? Zlata jednakopravnost! kde si? Tebe zatiruje Coverlizza in njegov ukaz, ki se naslanja na lepo izreko našo: „Kamen do kamena palača“ toda ne slovanska, ampak talijanska! In taki možje, čeravno v vseh družih ozerih utegnejo biti časti vredni, se nam kot branitelji slovanske reči in jezika priporočujejo! Žalostna budućnost Slovanom v Istri!! F. R. Gradiški.

Z Martinjaka pri Cerknici 18. avg. — Strašna nesreča nas je zadela. Na sv. Lavrenca dan ob petih zvečer je stala vsa naša vas v ognju. Pogorelo je nas 38 in nam zgorelo 105 poslopij. Seno in žito smo imeli že spravljeno, pa požar nam je že upepelil vse, tako da si nismo družega oteli, kakor revno vsednjo obleko, ki smo jo imeli ravno na sebi in pa živino, ki je bila na paši. Mi smo bili pri delu na polji, pa preden smo prišli domú in preden so prihitele gasivnice iz Grahovega, Cerknice in Unca, je bila že zastonj vsa pomoč. Kdo bi popisal našo žalost in revščino! Lahko si torej mislite, koliko tolažilo je bilo nam v naši prebritkosti naslednje pismo, pisano iz Ljubljane do mene 15. avgusta, ki se glasi: „Z žalostnim sercom sem zvedel, kolika nesreča je zadela Vas in Vaše sosede. Tolažite se vsi skupaj, zakaj Bog vam ne bo naložil več, kakor vé, da morete nositi! Zaupajte v Boga; Božji blagoslov bo spet počasi nesrečo poravnal. Jaz Vas imam za poštenega moža, zato Vas prosim, skličite sosede in takaj pošljem sto goldinarjev, da jih prec po svoji previdnosti med nje razdelite. Serčno pozdravljam Vas in vse nesrečne in bivam Vaš prijatelj Janez Baumgartner.“ Blagi gospod, Vi ne poznate ne nas ne naše vasi, pa le slišati našo nesrečo, ste tako lepo razodeli Svoje dobrotljivo, milo serce. Vemo, da želite, naj bi Vaša dobrotljivost skrita ostala; al naše hvaležno serce nam ne pripusti tega, ampak nas močno naganja, očitno se Vam zahvaliti. Naše solzne oči, ki jih sušite, naše molitve za Vaš dušni in telesni, časni in večni blagor naj milostno usliši On, ki nad oblaki kraljuje, in naj Vam povračuje Vašo milodarnost z rajskim veseljem! — Vas pa ljube „Novice“, ponižno prosimo, poterkajte na duri usmiljenih serc. Mi nimamo ne strehe, ne dnarja, ne obleke, ne živeža ne za se ne za živino. Naši nedolžni otročiči nas kruha prosijo. Namest dati ga jim, pretakamo britke solze na razvalinah svojega domovja. Morebiti se nas usmili kje ktero dobrotljivo serce. Za vsak, še tako majhen dar Vam bomo vekomaj hvaležni. *) Z Bogom! Jožef Premerl.

Iz Ljubljane. (Požiganje mahú). C. k. deželno poglavarstvo je kmetijski družbi na znanje dalo, da dotistihmal, dokler ni pravilnik za obdelovanje in požiganje ljubljanskega maha (močirja) ustanovljen, smejo gospodarji teh zemljišč mah požigati od vélikega Šmarna do sv. Terezije, vendar morajo za to od dotične komisije dopuščenje (licencije) dobiti in se ravnati po predpisu od leta 1858. Zunaj tega časa je požiganje mahú ostro prepovedano in gospodarji takih gorelišč so z dotično sosesko vred odgovorni za to, da se ogenj berž pogasi. — Letos je proti postavi gorel mah že dosti pred, pa ga pri silni suši tudi ni bilo moč ustaviti, ker je globoko segel; ko so nedavnej take požare orali, češ, da se je že zemlja ohladila, si je vendar več kónj noge tako opeklo, da so si celó kopita zlo pokvarili. — V četrtek in v saboto je pohleven dež napojil spet enkrat po dolgi suši žejno zemljo in poživil poljščino, ki je že grozno medlela. Bog le ljubo ajdo obvaruj slane!

Iz Ljubljane. ** „Triesterca“, „Tagespošta“ in „Preša“ so nam uni teden iz Bleda celo torbo kratkočasnic prinesle. Res! da nam ni treba „Hansjörgel-na“; tako pridno nas norčavi korespondenti onih časnikov zakladajo s smešnicami vsake baže, zakaj kar ni laž, je pa burka. Ker jim je čisto spodletelo, kar so prerokovali in česar je zlasti naša teta „Triesterca“ želela, ko je očitno „nemške“ Teržičane v dvoboj huskala, so potepeno rep stisnili in merdo napeli, da so se nam res do podplata smilili. Eden se v svoji sveti jezi, ko je slišal, da v poluri je bilo čez 1000 gold. podpisanih za jugoslovensko akademijo, ni mogel drugač pomagati, kakor da je v „Tagespošti“ ali „Triesterci“ lagal, da je dr. Toman napil „nemški kulturi“. Kaj ne, da so to prave pustne burke? In ker so sedanji časi tako mežavi, smo res veseli, da nam skor vsaki dan kak ljubljansk pavliha prinese gradiva za smeh. Zato živili naši „Hanswursti“! ki se tako marljivo trudijo vsaki dan za nas, da pred malo časom še malo znani rodič slovenski sedaj že zvonec nosi po celem svetu. Zato še enkrat: živili „Hanswursti“ naši!

Novičar iz domačih in ptujih dežel.

Iz Dunaja. (Iz deržavnega zbora.) 23. t. m. je bil važen dan. Ker je bilo gotovo, da bo danes deržavni minister zboru cesarjev sklep o ogerskih zadevah na znanje dal, je bila zbornica poslancov čez in čez polna in nenavadno živahno gibanje se je vidilo ondi. Po odbranem protokolu prejšne seje se vzdigne minister Schmerling in prebravši cesarjev odpis (rescript) od 21. t. m. (glej „novič.“ iz Pešta) razodeva zbornici poročilo, v katerem našteva vzroke, kateri so prisilili Njih Veličanstvo, da so razpustili deželni zbor ogerski, ker ni bilo moč potrebne porazumljenja doseči, in naposled pravi: „1) da ustavne postave od 20. oktobra p. l. in 26. februarja t. l. ostanejo veljavne; tudi Ogrom se ne bo nič vzelo, kar se jim je po natanjčnem prevdarku in z resno voljo dalo. Ako pa ktera dežela noče poslati poslancov v deržavni zbor, ne more to zadrževati delavnosti poslancov družih dežel in overati sklepov deržavnega zbora, ki pa je vsaki čas pripravljen sprejeti poslance, ako zmodrivši se tudi pozneje pridejo. Sedanja ustava, naj si bode v smislu obširnejše autonomije ali v prid kompetencii celote, se po volji cesarjevi ne more in ne sme drugač prenarediti kakor na ustavni poti v deržavnem zboru in z deržavnim zborom; 2) cesar nikakor nočejo poterčiti takih postav, ki so zoper posebne pravice vladarstva, zoper pravice družih dežel in zoper celoto deržavno kakor tudi zoper prid družih nemagjarskih narodov

pogorelec, so toliko revniši ljudje v teh krajih, kjer ni skor zaslužka nobenega, in so res milovanja vredni. Komur bolj kaže svoj milodar poslati „Novicam“, naj ga pošlje; rade ga bojo berž poslale ubogim siromakom. Vred.

*) Nadjamo se od dobrotljivih serc naših bravcov in bravk, da mili ta klic po pomoči ne bo zastonj, zakaj, ako je revež vsak

pod ogersko krono; 3) ker se cesar nadjajo, da se bojo zmotnjave razjasnile in serca nemirne potolažile, mislijo, da bo mogoče kmali drug deželni zbor v Pešt poklicati; dotihmal pa so ukazali, da imajo cesarske oblasti skrbeti, da se red na Ogorskem spet poverne in ohrani. V vsem, kar se ima dalje zgoditi, bode milost vodila ojštrost, pa terdna volja bo nadvladala vse, kar zadeva enoto države in autonomije vseh dežel in kraljestev.

Zbornica je stojé poslušala to poročilo, ktero so poslanci na levici in v središču sém ter tjè, kjer je bilo govorjenje o celotni ustavi, o autonomii posamnih dežel in o volji cesarjevi vladati ustavno, z glasno pohvalo sprejemali; poslanci desnice pa so skozi in skozi tihi bili.

Po odbranem sporočilu stopi poslanec Pillersdorf (nekdanji minister) na oder in nasvetuje, naj se cesarju na to pismo, ki tako odkritoserčno in polno zaupanja do zbornice govori, ravno tako odkritoserčen odgovor pismeno pošlje, ki naj se v sredo v zbornici v pretres vzame. Ker je večina zbornice poterdila Pillersdorfov predlog, zoper kterega so le poslanci poljski in nekteri česki bili, so bili v odbor, ki ima to pismo izdelati, izvoljeni: Pillersdorf, Litvinovič, Jiskra, Mühlfeld, Hartig, Kaiserfeld, Brinz, Laepena in Herbst, — tedaj spet nobeden izmed Čehov, čeravno so za adresu glasovali: tako samovladni so nemški centralisti! — V sredo (danes) se bojo tedaj začeli važni pomenki in državni zbor, kteri že toliko časa dolgočasno mota obravnavo o „Vergleichsverfahren“, bo spet obernal občno pozornost na se, ker tū bo prilika dana vsakemu poslancu, na odkritoserčno besedo Njih Veličanstva, kakor je Pillersdorf rekel, tudi odkritoserčno svoje misli o velikih vprašanjih ustavne Avstrije razodeti, če ne bo predsednik Hein spet prenagel s svojim zvoncom.

Kakor zbornici poslancov tako je pozneje tudi zbornici gospôski gosp. minister Schmerling ravno to na znanje dal. Zbornica ga je molcé poslušala, nazadnje je na predlog predsednikov trikrat zaklicala slavo cesarju. Ker je velika večina za predlog kneza Colloreda bila (le 5 zbornikov je bilo zoper njega), da tudi zbornica gospôska napravi adresu na cesarja, so bili v odbor za osnovo tega pisma izvoljeni knez Colloredo, grof Anton Auersperg, kardinal Rauscher, knez Metternich, knez V. Auersperg, Grillparzer in knez Salm.

— „Wien. Zeit.“ od 25. avg. naznanja poročilo komisije, ki je bila postavljena za preiskavo državnih dolgov našega cesarstva, v kterem se kaže, da se je državni dolg lansko leto 1860, čeravno živimo v mirnih časih, povikšal za več kot 25 milijonov gold.

Ogersko. Iz Pešta. Ker se je vedilo, da bode naš deželni zbor razpušen, se je doljna in zgornja zbornica snidila 21. t. m., una ob 4., ta ob 7. uri zvečer. Ko Deák, ki ga Magjari „možá naroda“ imenujejo, stopi v zbornico, ga sprejemejo s živimi Eljen-klici. Ko se zbornica pomiri, začne govoriti ter med drugim pravi: „Naše ure so štete; današnji dan je še naš; Bog vé, kaj bo jutri; zato naj zbornica izreče svoj upor (protest) zoper vse, kar se je dozdej nepostavnega zgodilo in se utegne še vprihodnje nepostavnega zgoditi; upiraje pa se vsemu temu, nesmemo nikdar in nikodar zapustiti postavne poti, zakaj le tako se moremo tudi brez orožja braniti zoper oboroženo silo; le na pravico moramo vse zaupanje staviti in mirno pričakovati, kar bo prinesel prihodnji čas.“ Enoglasno je bil njegov predlog sprejet. — Potem so bili še Tisza Kalmanovi predlogi o veljavi ravnopravnosti vseh vér in o odpravi vsakorsnega zemljišnega podložitva enoglasno poterjeni, in poslanci so zapustili zbornico. — Kakor v zbornici poslancov, tako je bil tudi v zbornici magnatov Deákov protest enoglasno sprejet.

Drugi dan je bil zbor spet poklican. Predsednik mu je

naznanil, da je fzm. grof Haller oba predsednika k sebi povabil, jima kraljev odgovor (reskript) izročil, kterega naj obema zbornicama naznanje dasta, in dostavil, ako bi zbor ne hotel z lepo se udati temu ukazu, bi ga mogel prisiliti z orožjem. Potem je bral kraljev odgovor, ki se tako-le glasi: „Ljubi verni! Ker ogerski zbor, delajoč skor že pet mescov, nikakor ni zadostil željam našim, in ker mi v veliko svojo žalost ne moremo nič prida pričakovati od takega zbora, ki svoj važni poklic v tako važnem času tako slabo spoznava, da je nit vsake sprave očitno za pretergano izrekel zato, ker se niso spolnile take želje, ki deleč presegajo mejo tega, kar se dovoliti more: smo prisiljeni, zbor 2. aprila l. l. pozvan razpustiti, kterega tedaj z današnjim dnevom razpustimo, ter si prideržujemo, ga, ako bo mogoče, v 6 mescih sopet sklicati. Sicer pa Vam ostajamo s svojo c. k. milostjo in naklonom vedno udani. V svojem glavnem mestu dunajskem 21. avgusta. Franc Jožef. — Grof A. Forgach, Ig. Rohonczy.“

Mirno je poslušal zbor to pismo. Govorili so potem še Bernat, Deák in predsednik poslednje besede ter rekli, da se umaknejo sili, kteri se ne morejo zoperstaviti, pa da hočejo se tega deržati, kar so včeraj sklenili. — Ravno tako se je godilo v zbornici magnatov, ki so s klicom „Eljen a haza“ (živila domovina!) zapustili zbornico.

In tako je sklenil ogerski zbor svoje življenje; zdaj ostanejo še županije, ktere pa berž ko ne tudi ne bojo dolgo ostale, ako zgrešijo pot, ki jim predpisuje od dvornega kancelarja nadžupanom poslani ukaz. Kaj pa bo iz vsega tega, bo razodela še le prihodnost, ktera ima rešiti neznano veliko važnih vprašanj za celo Avstrijo; vsako modrovanje zdaj je le beseda brez jedra. Prihodnost pa še zakriva veliko zagrinjalo.

Hervaško. Iz Zagreba. Deželni zbor pridno dovršuje važne zakone, med kterimi je naj važnejši: odprava sedanjega stanja hervaško-slavonske granice. Odgovor pa, ki ga je deželni zbor že davno sklenil poslati cesarju, še ni prišel v zboru v posvet.

— Glavni zbor županije zagrebske je 21. t. m. med mnogimi državnimi zlasti českimi poslanci tudi našega Tomana in Černeta izvolil za častne ude županije zagrebske.

Laško. Politiške homatije so se začele čedalje bolj zapletati. Kar namreč angleška vlada čuti, da hoče francozka vlada proti temu, da ji kralj Viktor Emanuel odstopi otok sardinski, pomagati Italijanom, da zatarejo punte na Neapolitanskem, se zbirajo angleške vojaške ladije s 100 topovi poleg Napolja, da bojo prežale na to, kar se bo onde dalje godilo. Pripravljajo se tedaj nove prekucije na Laškem.

Serbija. 18. dan t. m. se je začela skupščina v Kragujevcu. Govor serbskega kneza je bil s tako serčno radostjo sprejet, da mu ni mogoče dopovedati, kdor ni bil sam tega pričujoč. Knez je govoril kakor oče svojim otrokom in tako preprosto, da ga je vsak kmet lahko razumel; oklical je zboru popravo zakona skupščine, novo uredbo starašinstva, prenarodbo davkov in ustanovo národnih brambovcov; z odkritoserčno besedo je odkrival rane serbske dežele, ker je zaostala v umnem kmetijstvu, obertnijstvu in družih rečeh, ter obljubil, da bo vlada povsod krepko pomagala, da se povzdigne blagostan lepe serbske dežele; rekel je tudi, da si bo vlada na vso moč prizadjala, da Srbija čedalje bolj svoje pravice zadobi od Turkov itd. Kakor pa je knez odkritoserčno govoril k poslancom, tako odkritoserčno in modro mu je tudi skupščina odgovorila in slovesno izrekla, da blago in življenje rada daruje velikoserčnim namenom svojega ljubljenega kneza; prosila ga je tudi, naj si izvoli posinka, ako bi se utegnulo primeriti, da bi brez lastnega sina ostal.